

Asia: VN/5477/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle ulosottokaaren muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Työttömien Keskusjärjestön lausunto hallituksen esitykseen eduskunnalle laiksi ulosottokaaren muuttamisesta

Työttömien Keskusjärjestö kiittää Oikeusministeriö lausuntopyynnöstä, joka koskee ulosottokaaren muuttamista.

Esityksessä ”ehdotetaan ulosottokaaren muuttamista siten, että velalliselle annettavia vapaakuukausia lisättäisiin. Tulorajaulosmittauksessa velalliselle annettaisiin ilman pyyntöä kolme vapaakuutta vuodessa nykyisen kahden vapaakuukauden sijaan. Lisäksi tulorajaulosmittauksessa velalliselle annettaisiin pyynnöstä neljäs vapaakuukausi, jos jokin muu vapaakuukauden myöntämisperuste täyttyy. Velalliselle, jonka tuloista jätetään ulosmittaamatta kaksi kolmasosaa, annettaisiin ilman pyyntöä yksi vapaakuukausi vuodessa. Esityksessä ehdotetaan, että maksukyvyyn olennainen heikkeneminen tavanomaista suurempien tulonhankkimiskulujen vuoksi lisättäisiin lakiin perusteeksi, jonka nojalla palkasta ulosmitattaisiin toistaiseksi tai määrätynä aikana säännönmukaista pienempi määrä.

Lisäksi ehdotetaan, että säännöstä hakijan velvollisuudesta ilmoittaa ulosottomiehelle muuttuneista tiedoista tarkennettaisiin ja varojen erikseen talletusta koskevaa säännöstä muutettaisiin.”

Työttömien Keskusjärjestön mielestä lakiesitys on kannatettava, mutta suhteellisen vaatimaton ottaen huomioon laajemman TEAS-selvitystyön, millä tätä uudistusta on pohjustettu.

Tulorajausmittauksessa on huomioitu vain kaikista pienituloisimmat. Työttömien Keskusjärjestö ehdottaa, että myös keskituloisten ryhmän osalta vapaakuukausia myönnettäisiin nykyistä enemmän (linjassa tämän lakiesityksen mukaan).

Mitä olisi voitu lisäksi edistää

TEAS-selvitystyössä kannatimme esityksiä suojaosuuden nostamiseksi takuueläkkeen tasolle, vapaakuukausien lisäämistä (mitä tässä lakiesityksessä nyt tehdään), progressiivista ulosmittaustaulukkoa sekä velkajärjestelyyn ohjaamisen lisäämistä.

Lisäksi ehdotimme, että velan lyhentämisessä täytyisi aina voida lyhentää ensin pääomaa, ja sitten vasta korkokuluja, joita ei lisättäisi osaksi pääomaa. Korkokuluista ei perittäisi erikseen korkoa. Tällä tavoin pääomavelka lyhenisi pienistäkin tulovirroista, eikä aiheuttaisi kohtuuttoman pitkiä maksuaikoja, tai ylivelkaantuneen tilanteesta kohtuutonta taloushyötyä.

Talous – ja velkaneuvonnan roolia on mainostettava ulosottolaitoksen vireilletuloilmoituksessa ja pidettävä huoli, että talous- ja velkaneuvonnan asiantuntemusta on riittävästi tarjolla.

Yhdysvaltalainen Chapter 7 omaisuuden ulosmittaamisvaihtoehto jätettiin vaihtoehtona käsittelemättä suomalaisessa kontekstissa. Hyvä, että asia oli esillä tutkimuksessa, mutta miksei tätä ehdotettu mahdollistavan myös Suomessa? Chapter 7 mahdollistaa velkojen antamisen anteeksi koko omaisuutta vastaan ilman tulojen ulosmittausta. Silloin henkilö voi aloittaa taloudellisen elämänsä uudestaan nollapisteestä.

Tärkeä TEAS-tutkimusraportin huomio on, että marginaaliveroaste pysyy suhteellisen korkeana, oli mikä tahansa ulosoton järjestelmä, jossa säännöllisesti ulosmitataan velkoja. Velkojen antaminen anteeksi on siis työllisyyden kannusteiden näkökulmasta paras vaihtoehto. Tätä mahdollisuutta tulee edelleen pohtia vaihtoehtona kriittisesti käsitellen – mitkä ovat velkojen anteeksi antamiseen liittyvät vaihtoehdot ja seurausvaikutukset?

Ulosottakaareen liittyvässä lakiuudistuksessa ei mainita myöskään tulorekisterin automatisointia. Jäimme pohtimaan, miksi tätä uudistusta ei tässä yhteydessä mainittu. Järjestelmän automatisointi tulorekisterin osalta olisi hyvä uudistus. Tulorekisterin automatisointi mahdollistaisi ulosotoperinnän niin, että työnantajan ei tarvitsisi lainkaan osallistua ulosoton suorittamiseen. Yksityinen velka ei tarvitse olla työnantajan tai työyhteisön asia, vaan velan saajan ja velan antajan asia.

Haapakoski Jukka
Työttömien Keskusjärjestö ry